

1. “To be” етістігі

To be жалғастыру етістігі нақ осы шақты білдіреді. Мысалы қазақша сөйлемдерді салыстырыңыз: *Ол мұғалім. Ол мұғалім болған. Ол мұғалім болады.* **Болу** деген етістік **болған** және **болады** деген етістіктің жалғастырушы нысанасы (формасы). Қазақша сөйлемдерде нақ осы шақта жалғастырушы етістіктер көрсетілмейді: *Ол мұғалім.* Ал ағылшын тілінде мұндай етістіктер қажет.

Енді осы шақта **to be** – *болу* жалғастырушы етістіктің (The Present Indefinite Tense) жіктелуін біліп алыңыз:

to be [bi:] *болу* етістік

I	am / 'm	Мен ... – пын / – пін (– бын / – бін, – мын / – мін).
You	are / 're	Сен ... – сың / – сің.
He (she/it)	is / 's	Ол ... Ø
We	are / 're	Біз ... – пыз / – піз (– быз / – біз, – мыз / – міз).
You	are / 're	Сендер ... – сындар / – сіндер.
They	are / 're	Олар ... Ø

Болымды сөйлемдер (Affirmative Sentences)

Болымды формада **to be** заттың сипаттамасын растайды, мысалы: жас, тәртіп, түс, жұмыс, ұлт, тұлға, орын, баға, сапа, мөлшер, уақыт...

I'm (am) Kazakh.	Мен - қазақпын.
You're (are) very clever.	Сен - өте ақылдысың.
He's (is) a dentist.	Ол - тіс дәрігері.
She's (is) in Egypt now.	Ол қазір Египетте.
It's (is) very expensive.	Ол өте қымбат.
We're (are) in class now.	Біз қазір сабақтамыз.
You're (are) very lazy.	Сендер өте жалқаусындар.
They're (are) on holiday now.	Олар қазір демалыста.

Болымсыз сөйлемдер (*Negative Sentences*)

Ал болымсыз түрін жасау үшін **to be** етістігінен кейін **not** демеулігін жазу арқылы жасалады.

I'm not a cleaner.	Мен тазалықшы емеспін.
You aren't a writer.	Сен жазушы емессің.
He isn't an actor.	Ол актер емес.
She isn't an actress.	Ол актриса емес.
We aren't pensioners.	Біз зейнеткер емеспіз.
You aren't policeman.	Сендер полиция емессіңдер.
They aren't waitresses.	Олар даяшы емес.

To be етістігі сөйлемнің сұраулы немесе болымсыз түрін жасау кезінде қосымша етістікті қажет етеді. Сұраулы сөйлемді жасау үшін **to be** етістігін бастауыштың алдына шығарып (инверсия) жібереміз.

Am I happy?	Мен бақыттымынба?
Is the book interesting?	Бұл кітап қызықты ма?
Is he our teacher?	Бұл біздің мұғалім бе?
Are you at home?	Сен үйдесің бе?

Түйіндеме

To be ең жиі қолданылатын көмекші етістіктердің бірі болып табылады. *To be* зат есіммен, сын есіммен және алдын-ала фразамен жиі қолданылады.

Болымды формада **to be** заттың сипаттамасын растайды.

Формалары: I **am**, you **are**, he **is**, she **is**, it **is**, we **are**, you **are** and they **are**.

Мысалы:

— “I am tall.” = We use **am** for the first person singular.(Біз **am**-ді бірінші жақ үшін қолданамыз).

— “He is tall.” = We use **is** for the third person singular.(Біз **is**-ді үшінші жақ үшін қолданамыз)

— “They are tall.” = We use **are** for plurals.(Біз көпше түр үшін **are** қолданамыз)

Егер бастауыштың орнында адамның аты немесе есімдік тұратын болса,біз қысқартылған түрін тек үшінші жақтың жекеше түрімен қолданамыз.

Мысалы:

— “John is tall.” / “John’s tall.”

— “The members are tall.” / “**The members’re tall.**(Осылай жазуға болмайды.)”

Ескерту: Қысқартылған формасы ауызекі тілде және бейресми жазуда қолданылады.

Берілген тақырып бойынша тапсырмалар.

1-жаттығу. Сөйлемдерді **am** , **is** немесе **are** көмекші етістіктерді қою арқылы толықтырыңыз.

- 1.I ... a student at Suleyman Demirel University.
2. This is Mary Smith .She ... an accountant.
3. My name is Bota . I ... from Kazakhstan.
4. They ... on holiday now.
5. Naomi Campbell ... a model.
6. You ... very beautiful.
- 7.Angelina Jolie ... a famous film star.
- 8.We ... tourists.
- 9.Nurdaulet and Bakdaulet ... hardworking students.

10. Her brother ... a famous musician.
11. The Baiterek Tower ... in Astana.
12. My parents ... pensioners.
13. We ... the champions.
14. You ... very lazy today.
15. He ... good at mathematics.
16. London ... a capital of England.
17. Ahmet and Ali ... Turkish.
18. It ... Monday today.
19. They ... very successful.
20. The Lexus ... an expensive car.